De gemeenteraad van Geertruidenberg
Vrijheidstraat 2
4941 DX RAAMSDONKSVEER

Betreft: aanbieding Verdiepingsonderzoek Onderbesteding Gemeente Geertruidenberg (Nota van Bevindingen en Bestuurlijke Nota)

Geertruidenberg, 11 september 2026

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief presenteren wij u graag het Verdiepingsonderzoek Onderbesteding, uitgevoerd door de heer E.C. Duindam. Het rapport bestaat uit twee delen, de Nota van Bevindingen d.d. 29 juli 2026 en de Bestuurlijke Nota d.d. 3 september 2026 (met daarin de reactie van het College van B&W in het kader van het bestuurlijke wederhoor).
Het Verdiepingsonderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van het in februari 2026 opgeleverde eindrapport '*Schipperen tussen Crises en Ambitie; Over (onvoorspelbare?) meevallers in het decentraal openbaar bestuur*'[1], resultaat van het DoeMee onderzoek 2025 van de Vereniging van Rekenkamers. De Vereniging van Rekenkamers heeft dit onderzoek laten uitvoeren door onderzoekers van de Radboud Universiteit met medewerking van een aantal andere deskundigen.

De reden voor het laten uitvoeren van een Verdiepingsonderzoek was vooral gelegen in de lastig te analyseren definitieve factsheet die de Rekenkamer Geertruidenberg, evenals 110 andere deelnemende Rekenkamers (vertegenwoordigd in 138 gemeenten, zes Provincies en vier waterschappen), hebben ontvangen, en waar de Rekenkamer dus nog geen specifieke conclusies uit kon trekken. De reden lag ook in het feit dat de conclusies uit het eindrapport met name veel inzichten verschaffen voor specifieke (grotere) vergelijkingsgemeenten binnen de referentiegroep, maar niet zozeer voor de gemeente Geertruidenberg. In het Verdiepingsonderzoek is gekozen voor vijf vergelijkingsgemeenten in plaats van de grote referentiegroep die beter aansluiten bij het profiel van de gemeente Geertruidenberg.

De Rekenkamer Geertruidenberg was verheugd dat Evert-Jan Duindam, die een grote bijdrage geleverd heeft aan de totstandkoming van het eindrapport van het DoeMee onderzoek, bereid was zijn kennis, ervaring en kunde in te zetten voor het analyseren van de data in de definitieve factsheet voor Geertruidenberg uit het landelijk onderzoek en daarmee de abstractere data en de conclusie uit het eindrapport heeft weten te vertalen naar voor de gemeente Geertruidenberg concrete (hoofd)bevindingen. Daarmee zijn vervolgens ook aanbevelingen geformuleerd.

[1] Eindrapport-DoeMee-2025-Onderbesteding.pdf

Waarom heeft de Rekenkamer Geertruidenberg zich ingeschreven op het DoeMee onderzoek 2025? Het antwoord op die vraag is dat het voor een gemeenteraad in een aantal opzichten vervelend is als bij het vaststellen van de jaarrekening zou blijken dat in het voorgaande jaar veel geld is overgebleven. Want dat geld zou door de gemeenteraad in de begroting aan een bepaald doel zijn toegekend, en blijkbaar zou het dan niet gelukt zijn om het daaraan uit te geven. Na het passeren van het jaar, kan het ook niet meer aan iets anders worden besteed. Voor de raad zou dat probleem worden vergroot als dit jaarlijks zou gebeuren, en zeker als het gaat om aanzienlijke bedragen. Die kennis zou de gemeenteraad kunnen gebruiken bij een kritische beschouwing van de begroting en collegevoornemens, om zo beter te kunnen sturen.

Interessante hoofdbevinding uit het Verdiepingsonderzoek is echter dat de afwijkingen tussen begroting en realisatie geen eenduidig geven beeld van structurele onderbesteding binnen de gemeente Geertruidenberg. Een belangrijk deel van de verschillen is te relateren aan incidentele en verklaarbare gebeurtenissen.
Tegelijkertijd zijn er aanwijzingen voor structurele ontwikkelingen, met name op het gebied van personele inzet. De structurele toename van inhuur hangt samen met knelpunten in het aantrekken en behouden van personeel. Dit heeft gevolgen voor de stabiliteit van de organisatie en de mate waarin structurele taken intern kunnen worden belegd.
De factsheet zelf, waar al eerder naar werd verwezen, is overigens beperkt geschikt als zelfstandig sturingsinstrument. Nadere analyse is noodzakelijk om de gepresenteerde afwijkingen correct te interpreteren.
De positieve rekeningresultaten van de afgelopen jaren zijn in belangrijke mate incidenteel van aard. Nu deze meevallers zijn weggevallen, komt de vraag in beeld of de gemeente de stijgende lasten op termijn kan opvangen zonder aanvullende inkomsten of bezuinigingen. Deze vraag is relevant voor de komende begrotingscyclus, waaronder de behandeling van de Voorjaarsnota.

Waar dus in de gemeente Geertruidenberg op de hoofdvraag van het DoeMee onderzoek – is er sprake van onderbesteding en hoe kan de raad hier beter op sturen - niet direct bevestigend kan geantwoord, zijn er wel andere belangrijke conclusies uit de onderzoeksresultaten voortgekomen, waar raad en college van B&W niet aan voorbij zouden moeten en kunnen gaan.

Voor de in het Verdiepingsonderzoek geformuleerde aanbevelingen, welke het College van B&W onderschrijft, al dan niet met een kanttekening, verwijzen wij u graag naar de bestuurlijke nota van het Verdiepingsonderzoek (pagina 2).

Namens de Rekenkamer van de Gemeente Geertruidenberg,

L. (Laura) J.J. van Asseldonk,
voorzitter